Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18.08.1977, sp. zn. 5 Tz 29/77, ECLI:CZ:NS:1977:5.TZ.29.1977.1

Číslo: 65/1978

Právní věta: U obviněného, který neumí číst a psát, je třeba vždy posoudit, zda je způsobilý náležitě se hájit zůstanou-li v tomto směru pochybnosti, musí mít obhájce již v přípravném řízení (§ 36 odst. 2 tr. ř.). O trestném činu takové osoby nelze konat vyhledávání, ale musí se konat vyšetřování (§ 161 odst. 2 písm. b/ tr. ř.).

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 18.08.1977

Spisová značka: 5 Tz 29/77

Číslo rozhodnutí: 65

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Obhajoba nutná, Vyšetřování

Předpisy: 141/1961 Sb. § 36 odst. 2
§ 161 odst. 2 písm. b
§ 165 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 65/1978 sb. rozh.

U obviněného, který neumí číst a psát, je třeba vždy posoudit, zda je způsobilý náležitě se hájit; zůstanou-li v tomto směru pochybnosti, musí mít obhájce již v přípravném řízení (§ 36 odst. 2 tr. ř.). O trestném činu takové osoby nelze konat vyhledávání, ale musí se konat vyšetřování (§ 161 odst. 2 písm. b/ tr. ř.).

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 18. 8. 1977 sp. zn. 5 Tz 29/77.)

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR v prospěch obviněného J. N. zrušil Nejvyšší soud ČSR rozsudek okresního soudu v Chrudimi ze dne 13. dubna 1977 sp. zn. 2 T 153/77 a okresnímu prokurátorovi v Chrudimi přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Chrudimi ze dne 13. dubna 1977 sp. zn. 2 T 153/77 byl obviněný J. N.

uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1 písm. a) tr. zák. a trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. Trestná činnost je spatřována v tom, že od měsíce srpna 1976 do měsíce února 1977 v Třemošicích vylákal od Z. V. 467,10 Kčs a od J. T. 190 Kčs na nákup potravin pod záminkou, že při sobě nemá peníze a že zapůjčené peníze vrátí, jakmile bude brát výplatu, přičemž s ohledem na rozsah jeho příjmů, způsob života jakož i předchozí odsouzení pro obdobný přečin si musel být vědom, že dluh jen těžko bude moci splatit, a dne 8. dubna 1977 ráno na autobusovém nádraží v Běstvině, okr. Chrudim, odcizil ke škodě A. Z. školní tašku s učebnicemi, psacími potřebami, kružidlem a peněženkou, vše v hodnotě 232,90 Kčs. Za tuto trestnou činnost byl podle § 247 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců nepodmíněně, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny, vysloven podle § 4 odst. 2, § 3 odst. 1 zák. č. 55/1973 Sb. ochranný dohled na osmnáct měsíců v rozsahu v § 2 odst. 1 cit. zák. a uložena mu podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost nahradit poškozenému J. T. částku 190 Kčs a poškozenému Z. V. částku 467,10 Kčs.

Tento rozsudek nebyl napaden opravným prostředkem a stal se pravomocným dnem 13. dubna 1977.

Proti tomuto rozsudku podal generální prokurátor České socialistické republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného. V ní kromě jiného dovozuje, že napadenému rozsudku předcházelo porušení zákona již v přípravném řízení, v němž měl mít obviněný jakožto negramotná osoba, která neumí číst a psát, obhájce podle § 36 odst. 2 tr. ř.

Nejvyšší soud České socialistické republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Již v řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, došlo k porušení procesních předpisů.

Podle § 36 odst. 2 tr. ř. musí mít obviněný obhájce také tehdy, považuje-li to soud a v přípravném řízení vyšetřovatel nebo prokurátor za nutné, zejména proto, že vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného mají pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit. Ze skutečnosti, že důvod povinné obhajoby existuje od začátku řízení, vyplývá nutnost, aby takový obviněný měl obhájce již od vznesení obvinění (§ 165 odst. 1 tr. ř.).

V daném případě bylo od počátku řízení o obviněném známo, že vůbec nechodil do školy a že neumí číst ani psát. U takové osoby pro její vážné nedostatky v základním vzdělání jsou dány pochybnosti o její způsobilosti náležitě se hájit a slovem správně vyjadřovat určité jevy, jakož i o nich spolehlivě vypovídat.

Podle § 161 odst. 2 písm. b) tr. ř. se koná vyšetřování o trestných činech, o kterých se jinak koná vyhledávání tehdy, jde-li o řízení proti mladistvému, uprchlému nebo proti osobě, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena, anebo jsou-li vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit.

V daném případě se konalo toliko vyhledávání, až s ohledem na nedostatek základních vzdělání a negramotnost obviněného byly pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit. Mělo se proto konat o trestných činech obviněného vyšetřování a obviněný měl mít od počátku řízení obhájce.